

Klimat- och näringslivsdepartementet

Statens energimyndighet
Box 310
631 04 Eskilstuna

Uppdrag att förbättra flexibiliteten i elsystemet

Regeringens beslut

Regeringen ger Statens energimyndighet (Energimyndigheten) i uppdrag att förbättra förutsättningarna för flexibilitet i elsystemet. Energimyndigheten ska sprida målgruppsanpassad information om flexibilitet till förbrukare och småskaliga elproducenter, kartlägga industrins och kraftproducenters potential avseende flexibilitet, utveckla kommunikationsprotokoll för teknik som kan möjliggöra flexibilitet, se över behov av processer och krav för en driftssäker samverkan med elsystemet i samtliga systemdrifttillstånd samt analysera möjligheten för slumpmässig uppstartsfördröjning. Efterfrågefleksibilitet ska som utgångspunkt bygga på frivilliga anpassningar och inte hämma svensk konkurrenskraft eller tillväxt.

I genomförandet av uppdraget ska Energimyndigheten samverka med Energimarknadsinspektionen (Ei), Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät), Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac), och Konsumentverket. I genomförandet ska befintlig EU-lagstiftning beaktas, framför allt krav om anslutning till elsystemet och drift av elsystemet, liksom pågående förhandlingar om ny lagstiftning, som kommande lagstiftning om mätinstrument och efterfrågefleksibilitet samt pågående uppdrag av relevans hos myndigheterna.

Energimyndigheten ska delredovisa uppdraget som gäller spridning av målgruppsanpassad information och kartläggning av industrins och kraftproducenters potential avseende flexibilitet senast den 20 april 2025 och slutredovisa hela uppdraget senast den 20 november 2025 till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet).

Energimyndigheten ska löpande informera Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) om hur arbetet med uppdraget fortskrider.

Närmare om uppdraget

Uppdraget ska utgå från rekommendationerna 1, 9, 10, 13 och 32 i rapporten Främjandet av ett mer flexibelt elsystem (Ei R2023:18) och ska dessutom inkludera flexibilitet från småskalig elproduktion, som solcellparker, fjärrvärme, småskalig vattenkraft och vindkraftparker, och andra produktionsformer som Energimyndigheten bedömer ha en potential att bidra till flexibilitet i elsystemet.

I genomförandet av uppdraget ska Energimyndigheten, i samverkan med Ei och Konsumentverket, ta fram och sprida målgruppsanpassad information om flexibilitet, till såväl hushåll som industri och näringsliv, i linje med rekommendation 32 i Ei:s rapport Främjandet av ett mer flexibelt elsystem. Även målgruppsanpassad information om flexibilitet till småskalig elproducent ska ingå i uppdraget. Energimyndigheten ska också kartlägga industrins möjligheter att bidra till flexibilitet i linje med rekommendation 1 i samma rapport. I denna kartläggning bör även kostnader och nyttor med efterfrågefleksibilitet på aktörsnivå belysas.

Energimyndigheten ska, i dialog med marknadsaktörer och i samverkan med Swedac, utveckla öppna, säkra och standardiserade kommunikationsprotokoll för teknik som kan möjliggöra flexibilitet i såväl elförbrukning som elproduktion och energilagring, inklusive genom aggregering, i linje med rekommendation 9 och som underlag till rekommendation 13 i Ei:s rapport Främjandet av ett mer flexibelt elsystem.

Energimyndigheten ska utreda möjligheten att få till stånd en slumpmässig uppstartsfördröjning för att minska risken för samtidigt stora användarförändringar, i linje med rekommendation 10 i Ei:s rapport.

Skälen för regeringens beslut

Förmåga till flexibilitet bedöms vara en viktig delösning för att möta efterfrågan på el och upprätthålla elsystemets driftsäkerhet. Med alltmer intermittent produktion och allt större behov av flexibilitet behöver krav vid anslutning av mindre producenter och anslutande konsumenter utvärderas så att de klarar av att interagera med elsystemet såväl inom som utanför normaldrift.

Enligt den bedömning som Ei, Svenska kraftnät, Energimyndigheten och Swedac gör i rapporten Främjande av flexibilitet i elsystemet kommer behovet av flexibilitet i energisystemet att öka kraftigt fram till 2030. Myndigheterna rekommenderar i samma rapport åtgärder för att bemöta behovet av flexibilitet.

Riksdagen antog den 29 maj 2024 regeringens proposition Energipolitikens långsiktiga inriktning (prop. 2023/24:105, bet. 2023/24:NU14, rskr. 2023/24:201). Inriktningspropositionen tar ett helhetsgrepp om vad som krävs i energisektorn för att nå klimatmålen och möjliggöra den gröna omställningen. I inriktningspropositionen bedömer regeringen att ”för att elsystemet ska kunna nyttjas mer effektivt behöver flexibiliteten i systemet öka. I och med elektrifieringen tillkommer ny elanvändning från elanvändare vars förmåga till flexibilitet bör tas tillvara på ett effektivt sätt”.

Regeringen bedömer att myndigheterna bör fortsätta med sitt pågående arbete kopplat till flexibilitet i handlingsplanen. I rapporten Främjande av flexibilitet i elsystemet föreslår myndigheterna att flera av deras rekommendationer bör leda till ytterligare uppdrag från regeringen. Regeringen väljer nu att gå vidare med vissa av dessa rekommendationer.

På regeringens vägnar

Acko Ankarberg Johansson

David Freed

Kopia till

Utrikesdepartementet/HF

Finansdepartementet/BA, KO och SFÖ

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet/BB

Energimarknadsinspektionen

Affärsverket svenska kraftnät

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll

Konsumentverket